

Сенка бојкота и над изборима пре избора

Присталице опозиције прошлог лета испред Скупштине Србије

Фото Марко Спасојевић

- Према резултатима недавног истраживања јавног мњења, чак 74 одсто присталица опозиције у главном граду залаже се за предизборе. Упркос томе, београдске партије листом одбацују могућност овакве провере своје популарности
- Идеја о предизборима потекла је из Скупштине слободних градова, на темељу мађарског искуства. Тамо се за изборе у Будимпешти опозиција окупила око кандидата који је победио на унутаропозиционом гласању, што је касније довело до пораза кандидата Орбановог Фидеса

Дејан Сјаловић

Бојкоташка опозиција још није постигла јединствен став према томе да ли би унутар дела опозиције требало одржати предизборе уочи званичне изборне трке. Партије и покрети који имају регионалну снагу, а прескочили су излазак на биралишта прошле године, махом се залажу за овај вид изјашњавања јер наводе да би на тај начин опозиција изашла с најбољим могућим решењима пред гласаче. У тој намери подржавају их бивши политичари, али и јавне личности које сматрају да би предизбори били начин да се опозиција врати у политику из које је својевољно „изашла“.

На основу истраживања јавног мњења које је финансирала једна опозициона партија, чак 74 одсто присталица опозиције у Београду залаже се за предизборе. Упркос томе, београдске партије листом одбацују могућност да своју популарност провере на таквим изборима, наводећи да би такав поступак угрозио и ослабио опозицију. Идеја да би предизбори могли да покрену опозицију потекла је из Скупштине слободних градова на темељу мађарског искуства. У суседној држави опозиција се пред изборе у Будимпешти окупила око једног кандидата који је победио на унутаропозиционом гласању, што је касније довело до пораза кандидата Орбановог Фидеса у главном граду Мађарске.

Када је пре неколико месеци ова идеја угледала светлост дана, бојкоташка опозиција ју је махом дочекала негативно. Како је навео Сава Манојловић из Скупштине слободне Србије, тим изборима би се спровело „разбијање система ‘картелских политичких’ странака које су стопљене с државним ресурсима“.

„У странкама постоје концентрисани центри моћи. Појединци су узурпирали странку. Након првог потреса сваке промене власти, одједном страначки војници прелећу међу нове победнике. Грађани на биралишта излазе да се одлуче за понуду коју су им претходно сузиле страначке елите“, рекао је за наш лист Манојловић.

Једна од најгласнијих заговорница предизбора је историчарка Дубравка Стојановић, која наводи да би њихово евентуално одржавање вратило поверење гласача у изборни процес јер би људи имали осећај да одлучују о нечему. Истиче да су „избори пре избора“ пут ка отварању тема које су важне за свакодневни живот грађана и упозорава да је опозиција потпуно изгубила поверење гласача, посебно због бојкота и међусобних сукоба који показују да нема општег интереса.

Мила Поповић, председница београдског одбора ССП-а, каже да се ова партија неће бавити том темом док се, како наводи, не изборе за фер и поштене изборе на које ће да изађу. Потпредседник Народне странке (НС) Мирослав Алексић каже да НС не подржава идеју предизбора из много разлога. За „Политику“ наводи да ће организовање избора унутар опозиције сада само скренути тему њихове борбе против власти и додаје да не постоје услови за тако нешто. То ће направити додатну конфузију на опозиционој сцени.

„У ситуацији где не постоје институције и једноставно не можете никада бити сигурни

да неће бити манипулација и претпоставка је да би у том случају режим ангажовао на хиљаде својих присталица да изгласају кандидате који им највише одговарају. Поставља се питање чему то када постоје странке које имају инфраструктуру, па није довољан сам кандидат који би изашао на биралишта, морате да имате чуваре кутија, активисте на терену који ће да представљају програм. Није решење да се каже: ‘Ето, ми смо неког изабрали, а ви други радите за њега.’ То може да се ради унутар политичких организација или у оквиру блока политичких

цији сада расправљамо о томе да ли треба да се бирамо између себе или треба да се боримо против ове накарадне власти. Много би паметније било онима који се залажу за предизборе да крену међу народ и грађане Београда и да представљају своје програме и траже активисте, него што правимо причу без приче“, нагласио је Алексић.

А члан Председништва Социјалдемократске странке Константин Самофалов каже да се партија чији је члан одувек залаже за непосредан избор одборника, посланика и градоначелника

Саша Радуловић

Фото А. Василевић

Радуловић: Узбуљити политички систем

Лидер Доста је било Саша Радуловић каже да САД имају двостраначки систем и унутарстраначке предизборе за најбољег страначког кандидата који ће се супротставити другом кандидату у једном кругу председничких избора. За наш лист наводи да Србија има не два, већ 102 политичка субјекта, и сходно томе двокружни систем: у првом кругу бирачи одређују два најјача кандидата за други круг. „Тако да Србија већ има предизборе и они се зову први круг председничких избора. Србија има трагикомично велики број политичких субјеката на папиру, док традиционално само четири или пет странака могу самостално да пређу цензус. Србија треба да узбуљити политички систем, врати цензус на пет одсто и уведе степености цензус за коалиције: 10 процената за две опције, 15 одсто за три итд. Онда ће се и избори и цела политичка сцена узбуљити и престати да личе на ‘Фарму’ и ‘Парове’“, закључује Саша Радуловић.

Обрадовић: Ово није тема којом сада треба да се бавимо

Један од лидера некадашњег Савеза за Србију Бошко Обрадовић наводи да не бежи од те идеје и да је спреман, као и Српски покрет Двери у целини, да изађе пред грађане и на поштене изборе и предизборе у опозицији „с програмом за промену система и новим и стручним кандидатима за народне посланике и одборнике, који до сада нису били на власти нити су политички прелетачи“. „Србији је потребна смена политичких генерација после 30 година владавине истих политичара. Двери иза себе имају велики опозициони парламентарни рад, ванпарламентарну борбу против ове власти, као и нови програм економског, социјалног и еколошког патриотизма и стављања породице на прво место у нашем друштву и држави, што сматрам најбољим програмом за Србију данас. Међутим, нисам сигуран да су предизбори тема којом опозиција сада треба да се бави и даље међусобно дели“, наводи Бошко Обрадовић.

странака, да се види ко најбоље стоји па да стадемо иза њега“, истиче Алексић.

На питање ко ту идеју сада заступа на опозиционој политичкој сцени, одговара да су то појединци који желе да искористе страначку инфраструктуру да се на неки начин наметну као неки озбиљан политички фактор.

„То је потпуно бесмислено и у овом тренутку то је само услуга властима. Тврдим да је то наметнута тема да се данас ми у опози-

ји је то суштина демократије. За наш лист наводи да је лично на прошлогодишњим јунским локалним изборима, на општини Врачар, изашао пред суграђане именом и презименом на гласачком листићу. Ипак, када је реч о спровођењу некаквих унутаропозиционих „предизбора“, ту је опрезан и наводи да је то могуће у јединственим страначким структурама какве постоје на пример у САД, што с расцепканом опозицијом у Србији свакако није случај.

Бошко Обрадовић

Фото А. Василевић

„Поређење с хрватским странкама, попут СДП-а, нема смисла јер је то партија с вишедесетогодишњом традицијом и такође јединственом страначком структуром. Ни поређење с мађарским моделом нема логике јер је тамошња опозиција била уједињена око изласка на изборе у Будимпешти на којима је и победила, док је српска остала разједињена бојкотом. У условима у којима поједине опозиционе странке дају себи за право да инквизицијом методама одређују ко је ‘правоверна’ опозиција, сматрам да нам је неопходно да најпре направимо један корак уназад, да се сви дозову памети и да за почетак почнемо да разговарамо о базичним и реалистичним темама. А то су питања заједничке борбе за фер изборне услове и слободне медије кроз дијалог уз посредовање ЕУ“, истиче Самофалов. Додаје да „уколико коначно покажемо довољно зрелости и седнемо за један сто и почнемо да разговарамо, лако ћемо се у наредном кораку споразумети о свим осталим питањима, па и наступа на изборима“. „Грађани траже реална решења и борбу против режима, а не нове поделе, замајавања и бајке“, поручује Самофалов.

Политички аналитичар Вук Велебит наводи да би идеја предизбора била добра за, како каже, неко веће развијено демократско друштво, где би имали и јаке политичке партије и где су изборни услови фер. Услови у којима се Србија данас налази нису добри јер се безуспешно води дијалог власти и опозиције, оцењује Велебит. Упрavo због тога за „Политику“ наводи да је таква идеја непромишљена јер опозиција треба да организује изборе, а да нису у стању да организују контролоре и логистику за регуларне изборе и да, уколико то буде било потребно, бране гласачке листиће. „Свако додатно бављење неким стварима које нису регуларни избори, него предизбори, пре свега је расипање енергије и ресурса опозиције и мислим да би то донело додатну поделу у већ ионако озбиљно одређеним опозиционом редовима. Неке странке су рекле да не би желеле да учествују у томе. Та идеја је осуђена на неуспех и пре него што је кренула да се спроводи у дело“, наводи Велебит.

Политички аналитичар Јелена Вукоичић наводи да су оштре поделе у делу опозиције главни разлог зашто су њихови лидери против предизбора. За наш лист наводи да је један од разлога страх да би на тим предизборима можда остали испод црте, односно грађани би изабрали друге људе да буду њихови представници на изборима. „Они су свесни свог слабог рејтинга и њих већ почиње да хвата паника јер ће регуларни избори бити одржани за мање од годину дана. Највећи проблем су њихови нерашчишћени односи још из времена када су сви били у ДС-у, из којег је настао јако велики број странака и лидера који се никада нису слагали. Једино што их данас повезује јесте да сруше СНС с власти, али немају ништа програмско што би их повезивало – има много трвења, сукобљених ставова, где би свако желео да доминира и ту се онда појављује проблем ко би те изборе организовао и да ли би на крају сви признали њене резултате и зато је лакше бити против предизбора него се суочити с реалношћу“, истиче Јелена Вукоичић. ☐